

Матеріали
до історичного календаря
Шевченківщини

на допомогу краєзнавчій роботі

Харків - 2008

- 1896 – біля залізничної ст. Булацелівка з’явилися перші жителі майбутнього Шевченкового
- 1907 – розпочала свою роботу земська лікарня (Перший лікар Л.І.Бубліченко)
– засновано насінневу інспекцію
Вирвихвіст В. Інспекції – 100 років / В.Вирвихвіст // Дружба. – 1997. – 29 листоп.
- 1911 – створено товариство мисливців та рибалок
- 1917–1919 роки – революції та громадянської війни. Влада неодноразово переходила з рук у руки: спочатку становище контролювала Центральна Рада, 3-й український Запорізький полк
- 1917, рудень – проголошено Радянську владу
- 1918, квітень-грудень – район окуповано австро-німецькими військами
- 1919, липень – влада у руках білогвардійських військ генерала Денікіна
- 1919, грудень – відновлено Радянську владу
- 1920 – утворено першу сільську раду (голова Ф.А.Протопопов)
– створено господарство “Степное”
Ковальчук О. КСП “Борівському” – 75 років / О.Ковальчук // Вперед. – 1995. – 12 серп.
- 1921 – створено комітет незаможних селян
- 1922 – Булацелівку було перейменовано в Шевченкове
- 1923 – внаслідок адміністративно-територіальної реформи в межах Куп’янського округу утворився Раковський район, центром якого було с. Старовіровка
– створено комсомольський осередок, організатором якого був М.Чебукін
- 1925 – створено машинно-тракторне товариство, на основі якого у 1930 р. виник колгосп “Нове господарство”
- 1927-1928 – центром Раковського району стало с. Волоська Балаклія
- 1929 – створено перший колгосп на території сільради “Весела праця”
- 1930, жовтень – Раковський район перейменовано у Волосько-Балакліївський
- 1931, лютий – район розформовано. Шевченкове відійшло до Куп’янського району
- 1931 – створено радгосп “Індустріальний”
- 1932-1933 – роки голодомору
Верній Н. Забувати не маємо права / Н.Верній // Краєвид – 2002. – 23 листоп.
Булига А. Всенародна трагедія / А.Булига // Краєвид. – 2002. – 23 листоп.

- 1933 – створено Булацелівська МТС
- 1935 – утворено Шевченківський район
- 1935, 25-26 лютого – відбувся I з'їзд Рад Шевченківського району
- 1935, 25 лютого – вийшов перший номер районної газети “Більшовицька правда” (з 1953 – “Вперед до комунізму”, з 1965 – “Вперед”, з 2000 – “Краєвид”)
- Гура В. Етапи тернистого шляху: [спогади колиш. ред. газ.] / В.Гура // Вперед. – 1995. – 21 січ.*
- 1935 – у Шевченковому відкрито середню школу
- 1935 – у райцентрі був побудований перший двоповерховий будинок (зараз тут знаходяться селищна Рада, редакція районної газети, районний краєзнавчий музей)
- 1936 – відкрито районну бібліотеку
- Івченко І. Відрада для душі / І.Івченко // Вперед. – 1996. – 21 груд.*
- 1941, вересень – сформовано Шевченківський партизанський загін під командуванням зав. відділом освіти М.Ф.Гаврюшенка
- 1941, 24 вересня – Шевченково захопили гітлерівські війська
- 1941, 26-27 листопада – проведена Булацелівська наступальна операція, в ході якої фашистами залишено 21 населений пункт, зокрема й райцентр
- 1942, 23-24 червня – Шевченківський район повністю окуповано німецько-фашистськими військами
- 1942, 15 листопада – 1943, 1 лютого – в районі діяв партизанський загін під командуванням І.М.Підлипняка
- 1943, 3-5 лютого – у ході наступу з-під Сталінграда, окремі частини 3-ї гвардійської танкової армії, 8-ї та 13-ї гвардійських кавалерійських дивізій, 172-ї та 350-ї стрілецьких дивізій визволили район від ворога
- Булига А. Світло незгасне / А.Булига // Книга пам'яті України. Харківська область. – Х., 1997. – Т. 13. – С. 324-334.*
- 1949 – В Шевченковому почали практикувати власні радіопередачі
- Історія нашого радіо // Краєвид. – 2001. – 17 листоп.*
- 1950 – організовано сільське спортивне товариство “Колос” (зараз кооперативно-профспілкове фізичне-спортивне товариство)
- 1953 – на братській могилі воїнів, що загинули у роки Великої Вітчизняної війни встановлено пам'ятник “Воїн з автоматом”
- 1954 – на честь 140-річчя з дня народження встановлено пам'ятник Т.Г.Шевченку
- 1954 – створено Шевченківське сільенерго, яке стало основою для створення розподільчих електромереж

Району електромереж – 50! // Краєвид. – 2004. – 18 груд.

1956 – створено підприємство “Міжколгоспбуд”

1957, 1 липня – Указом Президії Верховної Ради УРСР с. Шевченкове переведено в категорію селища міського типу

1958 – на базі Булацелівської МТС відкрито об’єднання “Райсільгосптехніка”

1958-1961 – будівництво одного з перших і найпотужніших в СРСР підприємств – кукурудзокалібрувального заводу

1962 – почала працювати Шевченківська друкарня

Іванцова І. Шевченківська друкарня: Історія, сьогодення, майбутнє... / І.Іванцова // Краєвид. – 2002. – 25 трав.

1969 – відкрито музичну школу

...А музика – вічна! // Дружба. – 1994. – 16 квіт.

1972 – Шевченківський асфальтовий завод видав перші тонни продукції

1972, травень – здано в експлуатацію комбикормовий завод

1975 – відкрито Шевченківський дитячий будинок-інтернат

Колій О.С. Згадаймо минулі роки / О.С.Колій // Краєвид. – 2000. – 25 берез.

1975, 9 травня – урочисте відкриття меморіалу Перемоги

1976 – побудовано завод бетонних виробів

Вирвихвіст В. Шевченківський ЗБВ: біль і надія / В.Вирвихвіст // Дружба. – 1996. – 20 січ.

1979 – засновано народний театр (режисером В.Чорним)

Чигрин В. Третє дихання / В.Чигрин // Панорама. – 2001. – 23 листоп. – С. 14.

1980, травень – створено музей медицини Шевченківського району (організатор В.Т. Гунько)

1985 – засновано Шевченківський районний краєзнавчий музей

Кравченко В. На відстані віків / В.Кравченко // Вперед. – 1998. – 16 трав.

1988 – створено Шевченківське ПТУ-65

Шевченківське ПТУ-65 : вчора, сьогодні, завтра // Вперед. – 1994. – 26 берез.

1983 – розпочалося будівництво агрохімкомплекса

1992 – почалося будівництво Свято-Троїцького храму, який у 1996 році відкрився для прихожан

Освящение Свято-Троїцького храму пгт Шевченково // Харьк. епархиальн. ведомости. – 1998. – N 6. – С. 7 : фот.

1993 – створено фермерське господарство “Промінь”

Зайцева С. Не тільки фермер, а й чуйна людина : [про керівника І.Петренка] // Краєвид. – 2002. – 30 листоп.

1994 – на базі харчосмакової фабрики утворено АТ “Шевченківський завод продтоварів”

Захарченко С. Смачна фабрика / С.Захарченко, Н.Старікова // Краєвид. – 2002. – 19 жовт.

1995, грудень – створено Шевченківське райспоживтовариство

Після об’єднання // Вперед. – 1996. – 31 січ.

1995 – створено районну спілку інвалідів

Кравченко В. Спілку інвалідів створено, але є усякі побоювання / В.Кравченко // Вперед. – 1995. – 5 лип.

Карий О. Вони потребують турботи / О.Карий // Краєвид. – 2002. – 30 листоп.

1999, березень – утворено Шевченківське управління юстиції

Соловарова С. І для людей, і для організацій / С.Соловарова // Краєвид. – 2001. – 6 жовт.

2000, березень – утворено управління праці та соціального захисту населення

Знайомтесь: Управління праці та соціального захисту населення // Краєвид. – 2001. – 3 листоп.

2000, листопад – створено районну асоціацію фермерів та одноосібників

Зайцева С. Створено асоціацію фермерів та одноосібників / С.Зайцева // Краєвид. – 2000. – 18 листоп.

2001 – станом на 1 січня Шевченківський район включає одну селищну раду, 15 сільських рад, і 60 населених пунктів

Список сільрад і населених пунктів Шевченківщини станом на 01.01.2001 року // Булига А. Краю мій, Шевченківщино... : нариси з історії району / А.Булига. – Шевченкове, 2001. – С. 36.

2001 – створено торгівельний дім “Хлібодар”

Букир О. “Хлібодар” / О.Букир // Краєвид. – 2001. – 24 берез.

2002, 3 травня – урочисте відкриття першого в районі “Інтернет-клубу ВІТ”

2004, 27 лютого – Шевченківська районна рада затвердила Положення про почесне звання “Почесний громадянин Шевченківщини”

Тарасенко Б. “Почесний громадянин Шевченківщини” / Б.Тарасенко // Краєвид. – 2004. – 6 берез.

Баратов О. Чверть століття біля керма : [Л.Т.Печериця] / О.Баратов // Краєвид. – 2005. – 26 лют.

Балашова О. Небайдужий до чужих проблем : [Є.О.Грайворонський] / О.Балашова // Краєвид. – 2005. – 26 лют.

2004, 29 травня – в Шевченковому відбулося відкриття лісництва

Соловарова С. Відродилося лісництво / С.Соловарова // Краєвид. – 2004. – 5 черв.

2004, 1 вересня – на базі Шевченківської загальноосвітньої школи N 2 відкрився ліцей

Іванцова О. Перші сходинки / О.Іванцова // Краєвид. – 2004. – 28 серп.

НАСЕЛЕНІ ПУНКТИ ШЕВЧЕНКІВЩИНИ

с. Аркадівка (Аркадіївка). Село виникло в 1869 році переселенцями з Курської губернії, які придбали у місцевого поміщика ділянку землі. Поблизу Аркадівки знайдено поселення періоду бронзи (II-I тис. до н. е.). В роки Великої Вітчизняної війни на території сільради діяв партизанський загін під командуванням І.М.Підлипняка.

Села Аркадівської сільської ради: топоніми Шевченківщини : [Аркадівка, Ленінка, Никольське, Крейдянка] // Краєвид. – 2004. – 28 лют.

с. Безмятежне. Засновано в 1794 році поміщиком Булацелем, який переселив групу кріпаків з Чугуївщини. 1909 – збудовано Свято-Троїцьку церкву
Пахнін М. Дбайливе збереження народної творчості : [з історії села] / М.Пахнін // Вперед. – 1993. – 27 лип.

Села Безмятеженської сільської ради : топоніми Шевченківщини : [Бойка, Западний, Знаменський, Іллічівка, Комарівка, Кравцівка, Миколаївка, Миропілля, Полтава, Старий Чизвик] // Краєвид. – 2004. – 3 квіт.

с. Березівка. Виникло не пізніше 1780 року. В 1906 році відбулося повстання селян, які добивалися підвищення заробітної плати та зниження орендної плати за землю.

с. Богодарівка. Виникло близько 1790 року. 1791 – збудовано церкву Нерукотворного Спаса.

Булига А. Історія Семенівки і Богодарівки / А.Булига // Дружба. – 1994. – 18 черв., 30 квіт.

Зайцева С. Що можуть і що не можуть : [Петропільська сільська рада] / С.Зайцева // Краєвид. – 2004. – 24 січ.

Тройнер В. Річка Красногірка / В.Тройнер // Краєвид. – 2002. – 19 жовт.

с. Василенкове. Виникло в 1828 році.

1847 – збудовано церкву в ім'я Покрови Пресвятої Богородиці.

2002, 21 лютого – відкрито пам'ятний знак жертвам голодомору.

У селі народився Герой Радянського Союзу І.М.Сухомлин.

Логвиненко Л. Самостійне Василенкове / Л.Логвиненко // Слобід. край. – 1992. – 15 серп.

Тройнер В. Річка Кринки / В.Тройнер // Краєвид. – 2002. – 4 трав.

с. Волоська Балаклія (спочатку слобода Щеняча). Виникло у 60-х рр. XVII ст. у зв'язку з появою тут переселенців з підвладних Польщі українських земель.

1680 – збудовано Михайлоархангельську церкву

1903 – з'явилася медамбулаторія, яку очолив перший професійний лікар Шевченківщини Л.І.Бубліченко

1920 – створено радгосп “Степовий” (з 1938 р. госп-во” Борівське”)

1930 – створено колгосп “Червона зірка”

1934 – відкрито першу середню школу

1942, 28 червня – Волоську Балаклею окуповано німецько-фашистськими військами

1943, 4 лютого – село визволено від окупантів

с. Гетьманівка. Виникло в 1791 р. як хутір Бурлуцький-Капустянський
Соловарова С. Хто дає, той має : [розвиток соціальної сфери у селі] / С.Соловарова // Краєвид. – 2005. – 21 трав.

с. Нижній Бурлук. Засновано в 1705 р. переселенцями з Центральної України

с. Новомиколаївка. Виникло у I половині XVIII ст. Спочатку називалося хутором Гусинкою, що належав Зміївському Свято-Преображенському монастирю.

1857 – в селі була споруджена Миколаївська церква

Уродженці села: Г.Є.Штонда, О.Г.Боженко – Герої Радянського Союзу

Новомиколаївка : [з історії села] // Краєвид. – 2004. – 28 лют., 3 квіт.

с. Огурцівка. Засновано в 1906 році переселенцями з Катеринославської губернії.

Булига А. Огурцов знайшовся! / А.Булига // Краєвид. – 2004. – 24 січ.

с. Олександрівка. Засновано в 1893 році вихідцями із Стецьківської волості (Сумщина), у т.ч. з с. Писарівки.

с. Старовіровка. Вперше згадується в історичних документах в середині XVIII ст.

1957 – засновано Старовірівський кар'єр формувальних матеріалів (зараз комерційна виробнича фірма “Старк”)

Гриценко О. Там, де кварц найвищої проби / О.Гриценко // Краєвид. – 2001. – 24 серп.

1963 – створено спеціалізовану птахофабрику

Крикливий Ю. Підстави для оптимізму / Ю.Крикливий // Слобід. край. – 2003. – 10 жовт.

Соловарова С. Нова сторінка в історії птахокомбінату / С.Соловарова // Краєвид. – 2002. – 16 листоп.

1990-ті, кінець – збудовано Свято-Казанський храм

с. Федорівка. Коли виникло не встановлено, але у середині ХІХ ст. налічувало до 500 жителів.

1909 – збудовано церкву Різдва Богородиці

1889-1910 рр. – поблизу с. Сподобівки на хуторі Терновому проживав засновник українського професійного театру М.Л. Кропивницький.

Полянецька К. Затишна оселя Кропивницького / Г.Полянецька // Губернія. – 2005. – N 10. – С. 72-73.

* * *

Булига А. Краю мій, Шевченківщино... : нариси з історії району / А.Булига. – Шевченкове, 2001. – 136 с.

Шевченківський район // Історія міст і сіл України. Харківська область. – К., 1967. – С. 929-947.

Шевченківський район // Історія міст і сіл Харківської області : бібліогр. покажч. Ч. 2. Історія населених пунктів Харківської області // Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Короленка, Харк. обл. універс. наук. б-ка. – Х., 2004. – С. 228 – 254.

Шевченкове колись і тепер

Стоять підсліпкуваті хати,
І дим із димарів валить,
Ще тільки почина світати,
А селище уже не спить.
У кожній хаті в печі тліє
Сухий коров'ячий кізяк,
А каганець, що на олії,
Не світить – блимає сяк-так.
Жінки по воду йдуть – ледь видно,
Щоб чергу швидше захопить –
Один колодязь. Безупинно
На ньому журавель скрипить.
А піде дощ – не вийдеш з двору,
Бо чорнозем розкисне вмить,
А підеш – можна в таку пору
Взуття подерти, загубить...

Тепер уже (хоч скрутно теж)
Є газ, електрика, вода.
І “тєлик” можна увімкнути,
Як час дозвілля випада.
Зусиль прикладено чимало
І до війни й після війни,
Щоб селище на ноги стало
І люди краще в нїм жили.
Іду я селищем раненько,
Шумлять дерева надї мною.
Я зупинивсь, дивлюсь – Шевченко
На п’єдесталї під сосною.
Тут люди “Кобзаря” читають,
А час невпинно так їде.
Вже селищу сто лїт минає
Але воно все молоде.

Д.Р.Багнюк, старожил Шевченкове.